

SILVIA BARASCHI

1942—1991

La ceasul de răscruce dintre zilele de 16 și 17 martie 1991 s-a stins din viață, în urma unei crincene boli, colega noastră Silvia Baraschi, cercetător principal la Institutul de Arheologie.

Silvia Baraschi s-a născut la Ploiești la 1 noiembrie 1942. Școala primară și liceul le-a absolvit în București și tot aici a urmat cursurile Facultății de Istorie (secția de arheologie) pe care le-a încheiat în 1965. Printre dascălii ei s-au numărat I. Nestor, D. M. Pippiadi, Gh. Ștefan, D. Tudor, D. Berciu și alte nume de rezonanță ale istoriei vechi românești.

Încă de pe băncile facultății a manifestat o propensiune pentru arheologie, fapt care a determinat-o să participe, ca studentă, la săpăturile de la Histria, Coconi și Păcuiul lui Soare. După absolvirea Facultății de Istorie, în 1965, Silvia Baraschi a profesat scurtă vreme la școala de 8 ani din Căscioarele, de lângă București, ca apoi să treacă la Muzeul Militar Central, unde a lucrat pînă în toamna anului 1972. Atunci a intrat prin concurs la Institutul de Arheologie din București. Ca membră a acestui institut a luat parte la cercetările arheologice de la Păcuiul lui Soare (zece ani în șir). În 1977—1978 a condus săpăturile de la Canlia (jud. Constanța), iar din 1976 și respectiv 1978 a săpat an de an la Enisala și Nufăru (jud. Tulcea,) șantiere pe care le-a condus personal și în deceniul al IX-lea. Doctoratul și l-a luat cu o lucrare masivă privind orașele cetăți de pe linia Dunării de Jos în secolele XI—XIV.

Prin dispariția Silviei Baraschi, arheologia epocii bizantine din țara noastră pierde un cercetător de prestigiu.

Silvia Baraschi era înzestrată cu darul înțelegerii fenomenului stratigrafic în toată complexitatea lui; în plus, putea desluși cu ușurință elementele caracteristice ale documentului material studiat. Dealtfel, nu-i era nimic străin din ceea ce aparținea ceramicii bizantine din vremurile date. Cunoștințele privitoare la vasele de lut (uzuale sau de lux) din secolele XII—XIV, consemnate în articolele sale (și cu deosebire în mono-

grafia *Păcuiul lui Soare*, volumul II) o definește pe colega noastră ca pe unul dintre cei mai competenți specialiști în ceramica bizantină de la Dunărea de Jos. Ea este cea care a sesizat existența în cetățile dunărene din secolele XI—XII a ceramicii cu angobă aurie, adică aici pe calea schimbului de mărfuri.

Beneficiind de o putere de muncă ieșită din comun (nu de puține ori Silvia Baraschi a lucrat 18 — 20 ore din 24), căreia i se adăuga și celebritatea pătrunderii în semnificația documentului material, ea a purces la elaborarea unor *temeinice* lucrări de strictă specialitate, însoțite uneori de concluzii surprinzătoare pentru cititorul neavizat. De pildă, Silvia Baraschi și nimeni altcineva este, cercetătorul care a atras atenția că, începînd de la un moment dat, romanizarea n-a mers „*mină-n mină*” cu creștinarea. Așa se explică de fapt existența în secolele VIII — IX, pe teritoriul țării noastre, a unor monumente de incinerare. Și tot ea este cercetătorul care a evidențiat producerea anumitor categorii ceramice bizantine în atelierele de la Dunărea de Jos. Coroborînd, atunci cînd era cazul, informația literară cu izvorul arheologic, Silvia Baraschi ne-a oferit cîteva studii care pot fi socotite de pe acum lucrări de referință. Plecînd de aici, Silvia Baraschi s-a simțit datoră să ne pună la dispoziție un reper-toriu complet asupra izvoarelor literare privind localitățile din Dobrogea secolelor XI — XIV. Această lucrare, publicată în limba germană și în limba română (formă îmbogățită) poate fi socotită un fel de *vade mecum* pentru cel ce-și apleacă luarea aminte asupra reștităților bizantine din fostul Paristrion.

Nu mai puțin valoroase sînt contribuțiile ei asupra așezării de la Nufăru (jud. Tulcea). Silvia Baraschi a dovedit că bizantinii au construit aici, în a doua jumătate a secolului al X-lea, o cetate. Aceasta ar fi, după cea de la Păcuiul lui Soare, cea de-a doua fortificație cunoscută pînă în prezent ca fiind ridicată de constantinopolitani în vremea lui Ioan Tzimiskes pe teritoriul românesc.

Silvia Baraschi a lucrat și pe șantierul arheologic cu aceeași dăruire și mîgală. Se poate spune că atunci cînd ținea spaclul în mînă, atenției ei nu-i scăpa nimic. Pe măsură ce ieșeau la iveală, materialele erau ordonate pe niveluri arheologice. Carnetele ei de șantier sînt întesate, în sensul frumos al cuvîntului, de tot felul de observații: stratigrafice, tipologice, paleoetnografice, paleoantropologice etc., însoțite din cînd în cînd și de trimiteri la analogii din lucrările de specialitate. Înzestrată fiind cu o astfel de metodă, nu-i de mirare că rapoartele ei de săpătură constituiau adevărate studii.

Silvia Baraschi era, în egală măsură, și un bun pedagog. Pe șantierul conduse de ea și-au făcut ucenicia cîțiva dintre tinerii arheologi de azi, printre care unii vor fi, nu ne îndoim, o fală a arheologiei de mîine.

Calitățile științifice ale Silviei Baraschi erau dublate de un frumos buchet de trăsături de caracter. A fost un model de corectitudine în relațiile cu colegii. Devotată prieteniei, nu a făcut niciodată concesii neseriozității și inadvertențelor intenționat provocate. Discretă prin educația și natura ei, nu putea suporta lăudăroșenia și fanfaronada. Avea curajul răspunderii pentru faptele sale, precum și curajul de a critica o stare incorectă de lucruri, de a apăra o cauză dreaptă, calități rar întîlnite în perioadă în care a trăit. Poate că și acesta este unul dintre motivele pentru

care vitregiile soartei n-au ocolit-o. Într-adevăr, Silvia Baraschi a trecut în viață prin multe greutăți, unele mai aspre decît altele. Dar niciodată n-a îngenunchiat în fața lor. De fiecare dată, dragostea pentru copilul și mama ei i-au dat tăria să înfrunte în picioare și cu seninătate loviturile destinului. Nimic și nimeni nu a reușit să o înfrîngă, în afara bolii care a smuls-o prea repede din mijlocul nostru. Totdeauna însă cei mai buni pleacă primii.

Noi, colegii și prietenii ei, îi vom păstra mereu o vie amintire. Fie-i țărîna ușoară.

PETRE DIACONU

LISTA LUCRĂRILOR APĂRUTE

- *Despre capăcele de lut de la Păciul lui Soare*, SCIV, 23, 1972, 4, p. 609—617.
- *Objects of bone and antler from Păciul lui Soare*, Dacia, N.S., 17, 1973, p. 1—39, colaborare cu Petre Diaconu.
- *O ștampilă de bronz de la Păciul lui Soare*, SCIV, 24, 1973, 3, p. 541—544.
- *Tipuri de opaițe de la Păciul lui Soare*, Pontica, 7, 1974, p. 387—393, colaborare cu Petre Diaconu.
- *Un cuplor de ars oale de la Păciul lui Soare*, SCIV, 2, 1974, 3, p. 461—472.
- *Păciul lui Soare, II, Așezarea medievală, secolele XIII—XV*, București, 1977, p. 15—32; 49—115; 134—147; colaborare cu Petre Diaconu.
- *Observații asupra necropolelor din epoca feudală timpurie din Dobrogea*, SCIVA, 3, 1977, 28, p. 403—417.
- *Un cuplor de urs oale din secolele IX—X de pe dealul Bugeacului*, SCIVA, 28, 1977, 4, p. 591—595, colaborare cu Tudor Papasima.
- *Moara de apă de la Păciul lui Soare*, Magazin istoric, 7, 1977.
- *Die Donauufersiedlungen aus der Dobrudscha in der schriftlichen Quellen des XI. bis XIV. Jahrhunderts*, Dacoromania, Jahrbuch für östliche Latinität, 4, 1977—1978, p. 27—64.
- *Izvoare scrise privind așzările dobrogene de pe malul Dunării în secolele XI—XIV*, Revista de istorie, 34, 1981, 2, p. 311—345.
- *Un pendentif de plomb avec inscription (XIe siècle)*, RESEE, 16, 1978, 1, p. 159—161.
- *Sur la production céramique de tradition byzantine au Bas-Danube*, Etudes byzantines et post-byzantines, 1, 1979, p. 29—37.
- *Sondajele de la Nufăru—Ilğani, jud. Tulcea*, SMMIM, 12, 1979, p. 186—192, colaborare cu Neculai Moghior.
- *Cercetările arheologice din cetatea de la Enisala, Peuce*, 8, 1980, p. 459—472, colaborare cu Gh. I. Cantacuzino.
- *Cercetările arheologice de la Nufăru—Ilğani*, SMMIM, 13, 1980, p. 123—134, colaborare cu Neculai Moghior.

- *Note de topografie medievală dobrogeană*, SCIVA, 32, 1981, 2, p. 253–260, colaborare cu Constantin Chera.
- *Les sources byzantines et la localisation de la cité de Kilia (XIIe – XIIIe siècles)*, RESEE, 3, 1981, p. 473–484.
- *Rezultatele preliminare ale cercetărilor de la Nufăru–Ilgani*, SMMIM, 14–15, 1981–1982, p. 69–82, colaborare cu Neculai Moghior.
- *Despre ceramica uzuală din veacul al XIII-lea de la Păcuiul lui Soare*, SCIVA, 33, 1982, 2, p. 222–229.
- *Săpăturile de salvare de la Nufăru–Ilgani (1981)*, SMMIM, 16, 1983, p. 134–139, colaborare cu Neculai Moghior.
- *Date noi despre fortificațiile medievale timpurii din complexul arheologic de la Nufăru–Ilgani (Cercetările din 1978–1983)*, SMMIM, 17–18, 1984–1985, p. 144–145, colaborare cu Neculai Moghior.
- *Cetăți medievale din Dobrogea (secolele X–XIV)*, în *Documente recent descoperite și informații arheologice*, București, 1985, p. 49–59.
- *Numele Brăilei în sursele medievale (secolele XIV–XVI)*, Istros, 5, 1987, p. 221–229.
- *Tatars and Turks in the Genoese deeds from Kilia*, RESEE, 28, 1987, 1, p. 61–67.
- *Cîteva accente la istoria așezării de la Păcuiul lui Soare*, Cultură și civilizație la Dunărea de Jos, 3–4, 1987, p. 123–133.
- *Ceramica cu angoba aurie (secolele XI–XII)*, SCIVA, 40, 1989, 2, p. 187–198.
- *Sur la topographie ponto-danubienne au Moyen Age, I, Proslavica*, RRH, 28, 1989, 1–2, p. 53–68.
- *Sur la topographie ponto-danubienne au Moyen Age, II, Grosseto – Grosea, Banbola, Zana-warda*, RRH, 29, 1990, 1–2, p. 121–135.
- *Sur la topographie ponto-danubienne au Moyen Age, III, Aspera et la donavici*, RRH, 30, 1991, 1–2, p. 67–77.
- *Civilizația urbană în Dobrogea (secolele X–XIV)*, SCIVA, 42, 1991, 3–4, p. 133–152.

REFERATE ȘI RECENZII

- Dymaczewska, U., *Ceramika z osady sredniowiecznej w Styrmen, okreg Ruse (Bulgaria)*, Slavia Antiqua, 19, 1972, p. 199–226, în SCIV, 24, 1973, 2, p. 348–350.
- *Izvestija na narodnija muzej*, 5, 1972, Sumen, în SCIVA, 25, 1974, 3, p. 491.
- *Tarevgrad Tirnov. Dooretzăt na bălgarskite tzare prez vtorata bălgarska dărjava II*, Editura Academiei de științe bulgare, Sofia, 1974, în SCIVA, 27, 1976, 2, p. 283–285.
- Pavle Mijovic, Mirko Kovacevic, *Gradovi i utordjenja u Trnoj Gori*, Belgrad–Ulcinj, 1975, în SCIVA, 27, 1976, 4, p. 589.
- Petre Diaconu, *Les Coumans au Bas-Danube aux XIe – XIIe siècles*, București, 1978, în RESEE, 16, 1979, 4, p. 819–821.